

ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

ПОНЯТТЯ, ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ВИДИ

СТ.СТ. 109-114-1

В КОЖНІЙ СТАТТІ
ЦЬОГО РОЗДІЛУ
ПАРЛАМЕНТОМ ВНЕСЕНІ
ЗМІНИ
ВІД 23.02.2014 та
08.04.2014!

В РЕЗУЛЬТАТІ ЦИХ ЗМІН ТА ДОПОВНЕНЬ, ЦЕЙ РОЗДІЛ

ДОПОВНЕНО **СТ.114-1 «ПЕРЕШКОДЖАННЯ
ЗАКОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ТА
ІНШИХ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ».**

**НАЯВНА ОБОВ'ЯЗКОВА УМОВА
ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ – ТАК ЗВАНИЙ «ОСОБЛИВИЙ
ПЕРІОД»**

1. ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ.

ПЛАН

2. СКЛАД ЗЛОЧИНУ:

- **ОБ'ЄКТ;**
- **ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА;**
- **СУБ'ЄКТ;**
- **СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА**

3. ПРЕДМЕТ.

4. ПОТЕРПІЛИЙ.

5. ПОДІЛ НА ВИДИ

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ - *це передбачені кримінальним законом умисні суспільна небезпечні дії, що посягають на конституційний лад, суверенітет і територіальну недоторканність України.*

БЕЗ НАЛЕЖНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ЦИХ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН **НЕМОЖЛИВЕ** НОРМАЛЬНЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВИ ТА ВІДПОВІДНИХ ЇЇ ІНСТИТУТІВ.

БЕЗ СТАБІЛЬНОСТІ В СУСПІЛЬСТВІ **НЕМОЖЛИВА** Й ЕФЕКТИВНА БОРОТЬБА ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ, В ТОМУ ЧИСЛІ І З ТАКИМИ НЕБЕЗПЕЧНИМИ ЗЛОЧИНАМИ, ЯК ВБИВСТВА, ЗІВАЛТУВАННЯ, РОЗБОЇ ТА ІН. ТОМУ В КК СТАТТІ ПРО ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ПОДАНІ В ПЕРШОМУ РОЗДІЛІ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ.

- **ДІЇ, СПРЯМОВАНІ НА НАСИЛЬНИЦЬКУ ЗМІНУ ЧИ ПОВАЛЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ЛАДУ АБО НА ЗАХОПЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ (СТ. 109);**
- **ПОСЯГАННЯ НА ТЕРИТОРІАЛЬНУ ЦІЛІСНІСТЬ І НЕДОТОРКАННІСТЬ УКРАЇНИ (СТ.110);**
- **ДЕРЖАВНУ ЗРАДУ (СТ. 111);**
- **ПОСЯГАННЯ НА ЖИТТЯ ДЕРЖАВНОГО ЧИ ГРОМАДСЬКОГО ДІЯЧА (СТ. 112);**
- **ДИВЕРСІЮ (СТ. 113);**
- **ШПИГУНСТВО (СТ. 114).**
- **ПЕРЕШКОДЖАННЯ ЗАКОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ТА ІНШИХ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ ()**

РОДОВИМ ОБ'ЄКТОМ злочинів, передбачених у цьому розділі, **Є**
СУСПІЛЬНІ ВІДНОСИНИ З ОХОРОНИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ
УКРАЇНИ:

- **ЇЇ КОНСТИТУЦІЙНОГО ЛАДУ,**
- **СУВЕРЕНІТЕТУ,**
- **ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ,**
- **ОБОРОНОЗДАТНОСТІ.**

іншими словами, родовим об'єктом цих злочинів є суспільні відносини, що забезпечують **САМЕ ІСНУВАННЯ УКРАЇНИ ЯК СУВЕРЕННОЇ, НЕЗАЛЕЖНОЇ, ДЕМОКРАТИЧНОЇ, СОЦІАЛЬНОЇ І ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ (СТ. 1 КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ).**

**ЦЕ ДАЄ ПІДСТАВУ ДЛЯ ВИЗНАННЯ
ЦИХ ЗЛОЧИНІВ **НАЙБІЛЬШ**
НЕБЕЗПЕЧНИМИ І
ВІДНЕСЕННЯ ЇХ ЗАКОНОДАВЦЕМ,
ЯК ПРАВИЛО, ДО **ОСОБЛИВО**
ТЯЖКИХ АБО ТЯЖКИХ
ЗЛОЧИНІВ.**

їхніх форм (посягання на територіальну цілісність і недоторканність України)

характерна **НАЯВНІСТЬ ДОДАТКОВОГО ФАКУЛЬТАТИВНОГО
БЕЗПОСЕРЕДНЬОГО ОБ'ЄКТА**

НАПРИКЛАД:

- **УСТАНОВЛЕНИЙ ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ПРЕДСТАВНИКОМ ВЛАДИ СВОЇХ
СЛУЖБОВИХ ПОВНОВАЖЕНЬ,**
- **ОСОБИСТІ ПРАВА ТА СВОБОДИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА,**
- **ЖИТТЯ Й ЗДОРОВ'Я ОСОБИ,**
- **ВЛАСНІСТЬ**

А для деяких інших **(ДИВЕРСИЇ, ПОСЯГАННЯ НА ЖИТТЯ ДЕРЖАВНОГО ЧИ
ГРОМАДСЬКОГО ДІЯЧА) –**

**ІНШОГО БЕЗПОСЕРЕДНЬОГО
ОБ'ЄКТА (НАПРИКЛАД, ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ, ВЛАСНІСТЬ, ДОВКІЛЛЯ).**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

З об'єктивної сторони злочини проти основ національної безпеки України здійснюються шляхом **АКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ — ДІЇ.**

При цьому законодавець конструює більшість з них як злочини з **ФОРМАЛЬНИМ СКЛАДОМ, ТОМУ ВОНИ ВВАЖАЮТЬСЯ ЗАКІНЧЕНИМИ З МОМЕНТУ ВЧИНЕННЯ САМОГО ДІЯННЯ, НЕЗАЛЕЖНО ВІД НАСТАННЯ ФАКТИЧНОЇ ШКОДИ** Основам національної безпеки України **(НАПРИКЛАД, ДЕРЖАВНА ЗРАДА, ШПИГУНСТВО).**

Деякі з цих злочинів конструюються як **усічені**

склади — момент їх закінчення переноситься на попередні стадії здійснення злочину — **готування чи замах.**

ЗМОВА на вчинення злочину, передбаченого ст. 109 (готування), **розглядається як закінчений злочин;**

ПОСЯГАННЯ на життя державного чи громадського діяча, відповідно до ст. 112 вважається **закінченим фактично з моменту замаху на вбивство.**

СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ

Суб'єктами злочинів проти основ національної безпеки України можуть бути **ФІЗИЧНІ ОСУДНІ ОСОБИ, ЩО ДОСЯГЛИ:**

- **16-РІЧНОГО ВІКУ** (ГРОМАДЯНИ УКРАЇНИ, ІНОЗЕМНІ ГРОМАДЯНИ ЧИ ОСОБИ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА).
- **14-РІЧНОГО ВІКУ** - ПРИ ВЧИНЕННІ ПОСЯГАННЯ НА ЖИТТЯ ДЕРЖАВНОГО АБО ГРОМАДСЬКОГО ДІЯЧА (СТ. 112) ТА ДИВЕРСІЇ (СТ. 113)

Спеціальний суб'єкт є елементом лише **двох складів** злочинів проти основ національної безпеки України:

- ✓ у злочині, передбаченому **ст. 111 КК**, – це тільки **громадянин України**,
- ✓ а в злочині, передбаченому **ст. 114 КК**, – тільки **іноземний громадянин або особа без громадянства**.

В інших основних складах злочинів проти основ національної безпеки України – **суб'єкт загальний**. Одночасно кваліфікуючою ознакою злочинів, передбачених статтями 109 і 110 КК, є вчинення їх спеціальним суб'єктом – **лицем влади**.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Висока небезпека цих злочинів виражається в ознаках їх суб'єктивної сторони: **ВСІ ВОНИ ВЧИНЯЮТЬСЯ УМИСНО І, ЯК ПРАВИЛО, З ПРЯМИМ УМИСЛОМ, ЗА ЯКОГО ОСОБА БАЖАЄ ЗАПОДІЯТИ ШКОДУ ОСНОВАМ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.**

ХАРАКТЕРНОЮ Є І МЕТА — ЗАПОДІЯННЯ ШКОДИ ЦЬОМУ ОБ'ЄКТУ: особа діє з метою зміни чи повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, заподіяння шкоди суверенітету, обороноздатності України, зміни її території та ін.

проти основ національної безпеки України має предмет злочину.

Наприклад, предметом **ДИВЕРСІЇ (СТ. 113) Є:**

- **БУДІВЛІ, СПОРУДИ Й ІНШІ ОБЄКТИ, ЩО МАЮТЬ ВАЖЛИВЕ НАРОДНОГОСПОДАРСЬКЕ ЧИ ОБОРОННЕ ЗНАЧЕННЯ;**
- **ЗЕМЕЛЬНІ УГІДДЯ, ВОДОЙМИ, ЛІСИ;**
- **СТАДА ТА КОЛЕКЦІЇ ТВАРИН, РИБА, ЩО ВОДИТЬСЯ У СТАВКАХ ЧИ ІНШИХ ВОДОЙМИЩАХ;**
- **ВЕЛИКІ ПАСІКИ;**
- **ПОСІВИ СІЛЬКОГОСПОДАРСЬКИХ АБО ІНШИХ КУЛЬТУР;**
- **ЛІСОВІ МАСИВИ ТОЩО.**

При вчиненні **ШПИГУНСТВА (СТ. 114)** його предметом можуть бути **ВІДОМОСТІ**, що становлять державну таємницю, матеріалізовані у відповідному документі чи виробі.

ПОТЕРПІЛИЙ

**ПРО ПОТЕРПІЛОГО ВІД ЦИХ ЗЛОЧИНІВ
СПЕЦІАЛЬНО ЗАЗНАЧЕНО У СТ. 112 КК,**

**ЦЕ – ДЕРЖАВНИЙ АБО
ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ.**

ПОДІЛ НА ВИДИ

При визначенні видів (груп) злочинів проти основ національної безпеки України слід виходити переважно з положень закону України **“ПРО ОСНОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ”** ВІД 19 ЧЕРВНЯ 2003 Р., ЗГІДНО З ЯКИМ **ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ МОЖЕ ЗДІЙСНЮВАТИСЯ В РІЗНИХ СФЕРАХ.**

злочини проти основ національної безпеки в політичній сфері: дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади (ст. 109); посягання на територіальну цілісність і недоторканність України (ст. 110); посягання на життя державного чи громадського діяча (ст. 112);

РОЗРІЗНЯЮТЬ

злочин проти основ національної безпеки в економічній, екологічній і військовій сферах – диверсія (ст. 113).

злочини проти основ національної безпеки в інформаційній, економічній, науково-технологічній і військовій сферах: державна зрада (ст. 111), шпигунство (ст. 114);